Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej
Okrąg Wojewódzki Kraków
Ul. Zwierzyniecka L. 26 II p. Telefon Nr. 137-42.

Kraków, dnia 1. kwietnia 1935 roku.

KOMUNIKAT

Nr. 1 (5)

Zarządu Okręgu Wojewódzkiego L. O. P. P. w Krakowie.

TREŚĆ KOMUNIKATU:

Każdy członek L.O.P.P. werbuje przynajmniej dwóch nowych członków.

NARBUT-ŁUCZYŃSKI
PREZES ZARZĄDU OKR. WOJ. L. O. P. P.

Konieczność organizowania obrony przeciwlotniczo-gazowej w przemyśle i górnictwie.

Konieczność organizowania obrony przeciwlotniczo-gazowej w przemyśle i górnictwie jest tak dla wszystkich jasna, wyraźna i znana, że specjalnego udawadniania nie wymaga. Była i jest ona udowodniona i potwierdzona przez: a) wojnę światową, b) ekspedycję Japonji do Chin, c) obserwacje postępu przygotowań do wojny gazowej i lotniczej.

W dobie obecnej wysuwa się potrzeba stworzenia sobie obrazu całości — poprzez charakterystykę poszczególnych elementów przyszłej wojny, szczególniej zaś musimy sobie zdać sprawę z roli tej kuchni, która gotuje strawę dla armji walczącej, to jest przemysłu.

Głównymi elementami nowoczesnej wojny są: a) szybkość, b) masa, c) technika.

W okresie wojennym zamiera życie normalne, przestaje istnieć interes prywatny, dominuje hasło: wszystko na front, wszystko dla frontu. Masa w tych zmaganiach odgrywa rolę. Stanowi ją: 1) armja kadrowa, 2) społeczeństwo.

Rolą armji kadrowej jest: a) wstrzymać pierwszy napór, b) umożliwić wchłonięcie masy, c) zniszczyć żywe siły nieprzyjacielskie i dezorganizować jego resursy.

Rolą społeczeństwa jest: a) odciążyć armję kadrową od zadań drugorzędnych i wymagających czasu w czasie pokoju (PW. i WF., LOPP., PCK., PBK.), b) obronić wnętrze kraju (propaganda, dywersja, obrona przeciwlotniczo-gazowa i t. p.).

Rola społeczeństwa polega na przygotowaniu obywateli pod względem moralnym i fizycznym do służby w wojsku na czas pokoju i wojny, oraz warsztatów pracy, potrzebnych na czas wojny. Zadania te spełniają i organizacje, oparte na systemie wojskowym (PW. i WF.), jak również inne, związane z technicznem przysposobieniem do produkcji wojennej. Ponadto rozwój nowoczesnych środków walki narzuca jeszcze obowiązek — przygotowania społeczeństwa do samoobrony na wypadek wojny gazowej.

Drugi element wojny nowoczesnej czas, przydziela rolę specjalną armji kadrowej, jak również i społeczeństwu.

Rolą armji kadrowej w zależności od czasu jest: a) rozbić szybko żywe siły nieprzyjaciela, b) zdemoralizować i zdezorganizować jego źródła siły i rezerwy.

Rola społeczeństwa: a) przygotować środki na długi czas walki, b) hartować odporność na długi czas walki.

Rola armji kadrowej w zależności od oporu jest w kompetencji M. S. Wojsk. Rola społeczeństwa zależna jest od środków materjalnych, bogactwa, rezerw i umiejętności przystosowania do zmienionych warunków, jakie stwarza wojna. Społeczeństwo musi zatem wychować obywateli w tym kierunku, aby oni byli zdolni przetrwać te wszystkie ograniczenia materjalne, jakie są następstwem wojny, musi ich uodpornić psychicznie na wszystkie zakusy nieprzyjaciela, którego celem

będzie zniszczenie tej odporności i wiary w zwycięstwo.

Przyszłe wojny nie będą to walki żołnierza z żołnierzem, ale techniki z techniką, społeczeństwa ze społeczeństwem, kapitału moralnego i materjalnego jednego narodu z kapitałem moralnym i materjalnym drugiego narodu. Zwycięstwo zależne jest od przetrwania i od przetrzymania, zależne więc jest od czasu.

Trzeci element wojny nowoczesnej — technika — odgrywa rolę dominującą, ponieważ opiera się na wszechstronnem ujęciu zdobyczy technicznej, doby ostatniej — opiera się na motoryzacji, lotnictwie, broni chemicznej i środkach bakterjologicznych. Postęp techniczny zmienił oblicze wojny. Motoryzacja usuwa człowieka z pola walki, a zastępuje go maszyna. Człowiek kieruje tylko zmotoryzowanemi zespołami. W tym właśnie wypadku zwycięstwo zależy od postępu techniki, od dobrej organizacji i od wyposażenia.

Element wojenny — technika — przydziela również zadania specjalne wojsku i społeczeństwu. Zadaniem wojska jest zachować miarę w stosowaniu środków technicznych walki. Zadaniem społeczeństwa, szczególnie przemysłu, jest przystosowanie warsztatów przemysłowych do potrzeb wojny. Społeczeństwo pomaga do wykorzystywania techniki i przeciwstawienia się technice nieprzyjaciela.

Byłoby lekkomyślnością, gdybyśmy nie zdawali sobie sprawy z postępu techniki w walce, i gdybyśmy nie czynili przygotowań technicznych na wypadek mobilizacji. Można nawet szczerze dążyć do wyeliminowania z walki wszelkich nieludzkich jej środków, ale zbrodnią byłoby zamykanie oczu na możliwość ich użycia przez domniemanego przeciwnika.

Z punktu widzenia operacyj wojennych państwo dzieli się na trzy zasadnicze obszary:

A — obszar operacyjny.
B — obszar etapów,
C — obszar kraju.

W każdym z tych obszarów będzie inne nasilenie wojska i ludności cywilnej. Będzie również inne zagrożenie i z tem, związane bezpieczeństwo przed lotnictwem nieprzyjaciela i środkami chemicznemi i bakterjologicznemi.

W poszczególnych obszarach inna rola przypada armji, inna ludności cywilnej, a inna przemysłowi. Jednakże wszystkie te trzy czynniki muszą się uzupełniać i wzajemnie sobie świadczyć.

Organizacja obrony przeciwlotniczo-gazowej biernej zależna jest więc w pewnej mierze od położenia obszaru. Odległość ośrodków przemysłowych od granicy zagrożonej ma pewne znaczenie, gdyż tylko w miejscach mało zagrożonych produkcja może spokojnie i normalnie odbywać się. Śląsk znajduje się na domniemanym obszarze operacyjnym i przemysł tam może być całkowicie sparaliżowany. Duże zagrożenie Śląska zmusza przemysł i górnictwo w obu Zagłębiach: Dąbrowskiem i Krakowskiem do intensywnej produkcji, a przeto do zapewnienia sobie jaknajlepszych środków obrony biernej i czynnej.

Niezależnie od obszaru, na jakim przemysł znajduje się, musi on sam o sobie stanowić, sam przygotować środki obrony, gdyż leży to nietylko w interesie przemysłu, ale również całego społeczeństwa, jak również i wojska. Wobec wielkiego zasięgu lotnictwa poleganie na odległości, jako czynniku bezpieczeństwa, jest błędem.

Na obszarze operacyjnym i etapowym obronę czynną zapewnia przemysłowi wojsko, obronę bierną organizuje łącznie z ludnością cywilną, łącznie ze społeczeństwem, które winno współdziałać z przemysłem.

Odnosi się to szczególnie do obszaru kraju, gdzie ludność cywilna będzie narażona na niebezpieczeństwo lotnicze i gazowe mniej niż przemysł, który szczególnie w większych skupieniach będzie narażony tak, jak w obszarze etapowym, czy operacyjnym.

Rozważania te doprowadzają do wyciągnięcia wniosków następujących:

1) Największego natężenia obrony przeciwlotniczej przemysłu będzie wymagał obszar etapowy.

2) Wzajemna pomoc, ludności cywilnej i zakładów przemysłowyych nabiera szczególnego znaczenia w obszarze operacyjnym i kraju.

3) Przygotowanie do obrony przeciwlotniczej przemysłu winno być nastawione na największe natężenie niebezpieczeństwa wobec zmienności obszarów.

Celem obrony przeciwlotniczo-gazowej jest zapewnić ciągłość pracy w przemyśle. Samo położenie zakładu przemysłowego daleko od granicy zagrożonej nie zapewnia mu obrony przed atakiem lotnictwa nieprzyjacielskiego, ponieważ zasięg współczesnego lotnictwa jest tak duży, że może pokryć całkowicie przestrzenie naszego kraju. Tylko przez przygotowanie przeszkód lotnikowi, możemy sobie zapewnić bezpieczeństwo.

Takiemi przeszkodami są: a) obrona przeciwlotnicza czynna frontu, etapów i kraju, b) niesprzyjające warunki atmosferyczne, c) utrudnianie orjentacji w wyszukiwaniu objektów przeznaczonych do zniszczenia przez maskowanie szlaków, dróg, kolei, rzek i t. p. objektów orjentacyjnych, d) ograniczony tonaż środków zniszczenia, f) konieczność ubezpieczenia napadu lotniczego, przez co absorbuje się duże siły lotnicze.

Wszystkie z wyżej wymienionych przeszkód odnoszą pożądany skutek, jeśli są stosowane planowo i przygotowane w odpowiednim czasie. Obrona przeciwlotnicza czynna oparta jest na lotnictwie własnem artylerji przeciwlotniczej, karabinach maszynowych, zaporach balonowych, oświetlaniu nieba silnemi, oślepiającemi reflek-

torami. Środki te są oddane do dyspozycji wojska, lecz społeczeństwo, szczególnie przemysł, winien je przygotowywać w okresie pokojowym. Własne lotnictwo zmusza nieprzyjaciela do zapewnienia sobie bezpieczeństwa przez absorbowanie lotnictwa myśliwskiego, sprzętu obronnego, jak karabiny maszynowe i t. p. Wszystko to wpływa na mniejszą zdolność bojową lotnictwa, jego ruchliwość, zasięg, tonaż i t. p.

Lotnictwo bombardujące udaje się do celu przeznaczonego na zniszczenie wzdłuż wyraźnych szlaków, objektów charakterystycznych i łatwo orjentujących. Przez zniekształcenie tych szlaków, maskowanie, przez przygotowanie dezorjentujących szlaków utrudniamy lotnictwu dotarcie do objektów ważnych w produkcji rezerw. Przez celowe zamaskowanie i rozmieszczenie objektów utrudnia się wykonanie zadania przez lotnika.

Lotnictwo niszczące zadanie niszczycielskie będzie przeprowadzać trzema zasadniczemi sposobami: a) burzenie, b) wzniecanie pożarów, c) zakażanie ludzi i warsztatów pracy.

Przed temi trzema rodzajami zniszczeń należy przygotowywać obronę przez: a) niedopuszczenie lotnika nad objekty (obrona czynna), b) zmniejszenie skutków po wykonanym napadzie lotniczym (obrona bierna). Wszystkie te trzy rodzaje niszczenia będą najczęściej stosowane łącznie i przeciwko nim należy przewidywać środki obrony.

Przemysł i górnictwo szczególnie winny być uodpornione, gdyż będą narażone na częstość i gwałtowność napadów. Same siedziby ludzkie będą mniej narażane.

Rozważania te doprowadzają do wyciągnięcia wniosków następujących: a) lotnictwo nieprzyjacielskie będzie wybierało najważniejsze objekty, b) będzie wykonywało napady często, krótkie i gwałtowne, c) przeciwko wszystkim tym środkom napadu należy się przeciwstawić, organizując środki obrony równolegle przed działaniem kruszącem, zapalającem (obrona przeciwpożarowa, przeciwgazowa, sanitarna i zabezpieczenia wzmacniające).

Zabezpieczenia obrony przeciwlotniczo-gazowej przemysłu polegają na trzech elementach, t. j.: zabezpieczenie warsztatów pracy i produkcji, zabezpieczenie kierownictwa, zabezpieczenie pracowników w fabryce i domach prywatnych.

Każdy z tych elementów wymaga specjalnego rozwiązania, jak również kolejności wykonania przygotowań O. P. L. G., sposobów i środków.

Zakłady przemysłowe o produkcji identycznej nie mogą rozbudowywać się w swoim sąsiedztwie. Błędem również jest, kiedy wznosi się jedną wielką fabrykę danej produkcji tylko w jednem miejscu. Każda produkcja winna mieć swoje bliźniacze zakłady położone w głębi kraju, gdyż tam będą mniej narażone na naloty i dywersje. W wypadku uszkodzenia jednego zakładu, jest czynny drugi, czy trzeci zakład bliźniaczy. Produkcja więc w takich wtórnych (bliźniaczych) zakładach ma charakter ciągły.

Gromadzenie surowca z głębi kraju odnosi się do surowców sprowadzanych z zagranicy, jak również do surowców, będących podstawą siły i produkcji masowej, np. węgiel, koks, rudy i t. d. Gromadzić również należy części zapasowe maszyn i urządzeń fabrycznych tych części, które

sprowadza się z zagranicy, fabryki krajowej, lecz silnie zagrożonej, czy to ze względu na bliskość granicy nieprzyjacielskiej, czy też ze względu na kapitał i kierownictwo obcokrajowców.

Serce każdej fabryki, czy kopalni, to jest siłownia i najważniejsze zespoły produkcyjne — winny mieć obronę zabezpieczoną przed wszystkiemi środkami ataku lotniczego, jak również przed sabotażem, dywersją, desantami.

Maskowanie traktować należy indywidualnie, zależnie od wyglądu zakładu, położenia, otoczenia i t. p. Maskowanie ma na celu upodobnienie zakładu do otoczenia, zniekształcenie konturów, a przez to utrudnienie rozpoznania przez lotnika. W okresie powszechnej mobilizacji komplet fachowców fabrycznych i kierownictwo techniczne zostanie zdekompletowane przez powołanie do służby czynnej wojskowej. Miejsca te jednakże muszą być obsadzone przez ludzi fachowych, bo przecież przemysł będzie jeszcze intensywniej pracował niż w okresie normalnym. Dlatego obecnie kierownictwo techniczne, winno być liczniejsze, winno mieć przygotowane więcej specjalistów i ludzi nie podlegających powołaniu do szeregów, i ludzi posiadających warunki do reklamacji.

Kierownictwo techniczne musi być przygotowane do produkcji w ciężkich warunkach, musi być uodpornione na różne niebezpieczeństwa z powietrza i ziemi. Dobór personelu technicznego musi być przeprowadzany ze specjalną uwagą, ażeby nie dobierać ludzi niepewnych, sabotażystów, obcej narodowości i nielojalnych względem Państwa i działań wojennych.

Obrona przeciwlotnicza czynna czy też bierna wtedy osiągnie swoje rezultaty, kiedy organizacyjnie będzie dobrze przeprowadzona, kiedy na czele jej staną ludzie specjalnie wyszkoleni, przygotowani i posiadający wszystkie możliwe środki obrony, przygotowane w czasach pokojowych. Każdy więc zakład przemysłowy, czy kopalniany jako objekt wydzielony, winien posiadać swój personel wyszkolony i wyposażony w niezbędny sprzęt do wykonania zadania mu wyznaczonego.

Przygotowanie kierownictwa technicznego i kierownictwa obrony przeciwlotniczo-gazowej nie rozwiązuje zagadnienia w całości. Jeszcze należy zapewnić bezpieczeństwo pracownikom fabrycznym i kopalnianym. Bezpieczeństwo to należy zapewnić pracownikom na terenie zakładu w czasie pracy, jak również i pracownikom w ich domach prywatnych, czy fabrykach. Robotnik tak samo cenny jest w domu na zmianie wypoczynkowej, jak na terenie fabryki w czasie pracy.

Rozważania powyższe doprowadzają do wyciągnięcia ogólnych wniosków następujących:

1) O. P. L. bierna w kraju, spoczywa w rękach społeczeństwa.

2) Obrona przeciwlotniczo-gazowa przemysłu leży w interesie tak wojska, jak i społeczeństwa.

3) Im większe i ważniejsze ośrodki przemysłowe, tem większa konieczność obrony.

4) Równoległość organizowania O. P. L. G. z pierwszeństwem dla kierownictwa O. P. L. G. technicznego i specjalistów przemysłowych i górniczych.

I. Sprawy ogólno-organizacyjne.

Komunikat kwartalny jako dwumiesięczny.

Dążeniem Zarządu Okręgu Wojewódzkiego jest dotychczas wydawany komunikat kwartalny, zmienić na dwumiesięczny, następnie zaś na miesięczny. Przekonani, jesteśmy,, że tego rodzaju inowacja, będąca częstszą propagandą i wykładnikiem prac całego Okręgu Wojewódzkiego L. O. P. P., znajdzie u wszystkich członków należyte zrozumienie. Komunikat dotrzeć musi do najmniejszej komórki L. O. P. P., musi być łącznikiem pobudzającym nasze społeczeństwo dla prac, które podjęła Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej.

Nie rzucanie szczytnych haseł, rezolucje pozostające przeważnie bez echa, lecz prawdziwa praca, wykonywanie obowiązków członkowskich jest podwaliną naszej organizacji.

W tym też duchu zwraca się Zarząd Okręgu do swych członków, by pamiętali o swych obowiązkach i by ten nadsyłany komunikat był dla nich dalszym bodźcem w pracy organizacyjnej.

Nowa Organizacja Okręgu Wojewódzkiego L. O. P. P.

W myśl rozporządzenia Zarządu Gł., zatwierdzonego przez Prezydjum Rady Głównej dnia 21 grudnia 1934 r., organizacja wewnętrzna Zarządu Okręgu Wojewódzkiego L. O. P. P. uległa zmianie.

Nowy schemat organizacyjny przedstawia się następująco:

Wydział I. Ogólno-organizacyjny, który zajmuje się organizacją, kancelarją, rachubą, propagandą, Ośrodkiem Propagandy oraz wszelkiemi innemi sprawami nie wchodzącemi w zakres prac Wydziału Lotn. i O. P. L. G.

Samodzielny Wydział III. organizacyjno-propagandowy został zlikwidowany i został wcielony do wydziału I-go.

Wydział II. Lotniczy, do którego należą: szybownictwo, modelarstwo, lotnictwo sportowe i turystyczne lotniska.

Wydział III. O. P. L. G. bez zmiany.

Podział ten zasadniczo nie zmienia systemu prac organizacyjnych.

Likwidacja Obwodu Powiatowego L. O. P. P. w Ropczycach.

Uchwałą Zarządu Okręgu Wojewódzkiego L. O. P. P. dnia 4 stycznia 1935 r. został Obwód Powiatowy L. O. P. P. zlikwidowany i przydzielony do Obwodu Pow. w Dębicy.

Organizacja terenu i sieci członków.

W dążności do rozwoju organizacji L. O. P. P. Zarząd Okręgu Wojewódzkiego w programie prac jak i wytycznych dla Obwodów na rok bieżący przewiduje:

1) Organizację Kół dzielnicowych w miastach, przez Obwody Powiatowe lub Obwody Miejskie. 2) Współpracę w organizacji Komitetów Domowych. 3) Organizowanie Kół gmin zbiorowych, gromadzkich Komitetów dworskich. 4) Objęcie wszystkich zakładów przemysłowych organizacją L. O. P. P. 5) Zorganizowanie zawodów wolnych. 6) Ujęcie organizacyjne młodzieży w Kołach L. O. P. P. 7) Wejście w kontakt ze wszystkimi organizacjami społecznemi. 8) Akcję organizacyjną wśród duchowieństwa. 9) Akcję organizacyjną wśród społeczeństwa żydowskiego. 10) Definitywne objęcie organizacja L. O. P. P. zakładów przemysłowych i użyteczności publicznej.

Tego rodzaju akcja przy wybitnej współpracy Obwodów Powiatowych Miejskich

i wszystkich członków powinna dać możność pogłębienia zasięgu organizacyjnego L. O. P. P. i rozszerzenia sieci członków wszystkich kategoryj.

Odznaczenie Krakowskiego Okręgu Wojewódzkiego L. O. P. P.

Zarząd Główny L. O. P. P. w dniu 11. III. 1935 r. nadał Krakowskiemu Okręgowi Wojewódzkiemu L. O. P. P. medal pamiątkowy wybity na cześć zwycięstwa w Międzynarodowym Challengé'u i Gordon Benetta.

Prócz medalu został doręczony Zarządowi Krakowskiemu Woj. L. O. P. P. dyplom o następującej treści:

„Powiedział Wódz: ufność we własne siły tworzy wielkie narody i mocarstwa". Świadomi wartości wysiłku aeronautyki polskiej dla Państwa i jego sił obronnych, mamy zaszczyt w imieniu społeczeństwa polskiego zrzeszonego w L. O. P. P. wręczyć Krakowskiemu Okręgowi Wojewódzkiemu L. O. P. P. jako współtwórcy zwycięstwa Polski w Międzynarodowych zawodach 1934 r.. „Challenge" „Gordon Benet" — medal pamiątkowy wybity na cześć zwycięstwa. Zarząd Główny L. O. P. P. Prezes Inż. Leon Berbecki, Generał Dywizji.

Propaganda prasowa.

Rok bieżący zaczął się intensywniejszą współpracą z prasą. Prasa wychodząca na terenie Okręgu nie odmówiła prośbie umieszczania haseł, komunikatów i artykułów. Koncern I. K. C., Gazeta Polska, Nowy Dziennik, Nowiny Brzeskie, Tygodnik Żydowski, Biuletyn między-organizacyjny rejonu wadowickiego, Redakcja Dziś i Jutro — Mały Światek, stale umieszczają artykuły i hasła L. O. P. P.

Dalszym etapem Okręgu Wojewódzkiego jest uzyskanie w dziennikach chociaż raz na miesiąc stałej rubryki poświęconej sprawom L. O. P. P.

Propaganda przez Radjo.

Odbywa się jak w roku ubiegłym co piątek każdego tygodnia między godziną 15.35 a 15.45. Do tego czasu prócz Obwodu Miejskiego Krakowskiego żaden z Obwodów nie zainteresował się i niedocenił tego środka propagandy.

Sposób tej propagandy pragnie Zarząd Okręgu w najbliższym czasie zmienić; czas w którym będą wygłaszane komunikaty i formę, a wprowadzając: fachowe pogadanki, czy też aktualną korespondencję dla członków L. O. P. P. W tym celu Zarząd Okręgu zwraca się do wszystkich Obwodów Kół członków i sympatyków L. O. P. P. z następującą ankietą:

1) Jaki czas uważają za najodpowiedniejszy do wygłaszania.

2) Jakie tematy mają być poruszane.

3) Czy korespondencja informacyjna, mająca na celu dawanie odpowiedzi członkom przez radjo, byłaby wskazaną.

Odpowiednio do rezultatów ankiety Zarząd Okręgu Woj. L. O. P. P. poczyni starania w Dyrekcji Polskiego Radja w Krakowie o zmianę czasu, jak i rozszerzy czy zmieni formę dotychczasowych komunikatów.

Tydzień Lotniczy.

W bieżącym roku XII. Tydzień Lotniczy odbędzie się w czasie od dnia 12 do 19 maja. Program Tygodnia Lotniczego zasadniczo nie jest zmieniony. Wskazanem jest jednak urządzanie imprez systemem jak najoszczędniejszym przy wykorzystaniu jak największych prelekcyj wspólnych.

Zamiast znaczków aluminjowych wprowadza Zarząd Okręgu Wojew. L. O. P. P. w bieżącym tygodniu znaczki propagandowe papierowe, które w myśl rozporządzenia Ministerstwa Skarbu muszą być oznaczone ceną. Znaczki te będą w cenie 10, 20 i 50 gr. w kolorach: zielonym, niebieskim, czerwonym, w wykonaniu artystycznem.

W myśl hasła XII. Tygodnia „Każdy członek werbuje przynajmniej dwóch członków“, Zarząd Okręgu wysyła do wszystkich Obwodów specjalne deklaracje celem rozesłania, czy rozdania pomiędzy członków. Akcja ta zaczęta w czasie XII. Tygodnia Lotniczego, ma być przeprowadzana przez cały rok bieżący. Nie ulega wątpliwości, że nietylko Zarządy Obwodów i poszczególnych Kół, lecz sami członkowie L. O. P. P. dołożą wszelkich starań, by akcja ta została w 100 procentach wyzyskana i widoczny przyrost członków był osiągnięty.

Działalność prelegentów.

Akcja prelegentów w bieżącym kwartale została początkowo sparaliżowana kursem doszkoleniowym prelegentów w dziale administracyjnym. Kurs ten został przeprowadzony przez Zarząd Okręgu Wojewódzkiego L. O. P. P. z początkiem lutego i obejmował: zaznajomienie się z rachunkowością prowadzoną przez Obwody i Koła L. O. P. P., sposoby i metody kontroli ksiąg i działalności Kół lub Obwodów L. O. P. P. Kurs ukończyło 12 prelegentów.

Pierwsze lustracje Kół szkolnych przez prelegentów zaczęły się w miesiącu marcu w Obwodzie Miejskim Krakowskim. Lustracje Kół Powiatowych będą się odbywały przy sposobności wyjazdów z prelekcjami.

W teren wyjeżdżali prelegenci do Szczakowej, Krynicy, Dobczyc, Woli Radziszowskiej, Brzezinki, Toporzyska, Tenczynka. W Krakowie odbywały się prelekcje w Fabryce Pol. monop. spiryt., Policji Państw., na Zakrzówku, oraz łącznie z akcją Polskiego Białego Krzyża w formacjach wojskowych. Ogółem odbyło się prelekcyj 49. Niezależnie od akcji prelegentów Okręgu Wojewódzkiego L. O. P. P., Obwód Pocztowy urządził 2 prelekcje w sali Muzeum Przemysłowego w dniu 8 i 15 marca dla swych członków i ich rodzin oraz publiczności.

Ważności słowa wygłoszonego przez prelekcję nie doceniają należycie Zarządy Obwodów. Urządzanie prelekcyj jest ważnym czynnikiem, a jak można przekonać się ze sprawozdań, zawsze są przyjmowane przez publiczność życzliwie. Wykazują one nietylko zainteresowanie w czasie dyskusji, ale także doraźne zapisywanie się na członków i zawiązywanie nowych Kół L. O. P. P.

Praca oświatowa Koła prelegentów.

Zarząd Koła prelegentów w bieżącym kwartale rozpoczął dwa razy w miesiącu

przeprowadzanie referatu z działu najnowszej zdobyczy techniki lotniczej i O. P. L. G. Pierwsze referaty wygłosili: p. Inż. Cieślewski na temat: „Najnowsze zdobycze O. P. L. G. na wystawie katowickiej" i Prof. Braun: „Najnowsze zdobycze lotnicze na wystawie paryskiej". Referaty te spotkały się z dużem zainteresowaniem prelegentów-słuchaczy.

Otwarcie świetlicy L. O. P. P. dla młodzieży szkolnej.

W dniu 28 lutego b. r. została uroczyście otwarta świetlica L. O. P. P. dla młodzieży szkolnej przy IX. Gimnazjum im. Hoene-Wrońskiego w Krakowie. Świetlica ta będzie miejscem zbiórki Kół szkolnych L. O. P. P. miasta Krakowa, czytelnią fachowych książek i pism, będzie miejscem referatów i pogadanek dla młodzieży oraz środowiskiem, gdzie będą przeprowadzane kursa informacyjne dla młodzieży, dla których wykładać będą instruktorzy L. O. P. P. z grona nauczycieli szkół średnich. Zarząd Świetlicy ukonstytuował się pod nazwą „Komitetu Młodzieży szkolnej Okręgu Szkolnego Krakowskiego" w składzie:

Uczeń gimn. IX. Seichter — Prezes.

Uczeń gimn. IX. Ostrowski — Członek Zarządu.

Uczeń gimn. IV. Kotsch — Członek Zarządu.

Uczeń gimn. I. Piękoś — Członek Zarządu.

Uczeń gimn. Jaworskiego — Haraschim, Członek Zarządu.

Uczennica gimn. Kaplińskiej — Kornecka — Członek Zarządu.

Uczennica Seminarjum Państw. Cholewińska — Członek Zarządu.

Komitet młodzieży szkolnej wyznaczył dyżury w świetlicy i ułożył program prelekcyj, pogadanek i żywego dziennika.

By dać wyraz rzetelnej pracy, wystosował Komitet apel do wszystkich Kół L. O. P. P. szkół średnich następującej treści: „Koleżanki i Koledzy"! Delegacja polska na międzynarodowej federacji lotniczej zrezygnowała z organizacji turnieju lotniczego, który miał się odbyć w r. 1936. Musimy bowiem utrwalić i rozpowszechnić osiągnięte zwycięstwami zdobycze naszych pilotów i konstruktorów.

Zawody Challengé'owe spełniły swoje zadania. Dały nam wypróbowane w najtrudniejszych warunkach doskonałe prototypy samolotów i silników lotniczych. Obecnie przystępujemy do drugiego etapu pracy, jakim jest masowa produkcja samolotów i szybowców, oraz umożliwienie nauki pilotażu. „Uczmy się latać"! Młodzież na lotniska! — oto hasła, które powinny znaleźć gromki odzew w sercach młodzieży, darzących lotnictwo tak gorącem umiłowaniem.

Hasła te mogą być zrealizowane jedynie gromadnym wysiłkiem, któryby umożliwił masową, a więc tanią produkcję szybowców i samolotów. Wzywamy was do rozpoczęcia zbiórki na rozbudowę Polskiego Lotnictwa. Zamiast fundowania samolotów Challengé'owych, przeznaczonych dla nielicznych asów lotniczych, będziemy gromadzić fundusze na zakup sprzętu lotniczego dla siebie samych. Do zbiórki na powyższe cele przystąpiły już szkoły Okręgów szkolnych: warszawskiego, poznańskiego i wileńskiego. Młodzież Ziemi krakowskiej nie da się napewno wyprzedzić nikomu w ofiarności. Zebrane sumy wpłacimy do Komitetu Żwirki i Wigury, działającego przy L. O. P. P., który gromadząc z drobnych ofiar poważne fundusze, zakupuje i przydziela szybowce i samoloty.

Nie chcemy bynajmniej wziąć tych pieniędzy od naszych rodziców, musimy zaofiarować nasze własne grosze, zarobione

z korepetycji, oszczędzone na osobistych przyjemnościach. Możemy je również zdobyć przez samodzielne organizowanie rozmaitych imprez. Przez dwa lata, podczas których miała trwać zbiórka na samoloty Challengé'owe, rozbudujemy nasze lotnictwo sportowe. Stworzymy z Polski współczesne państwo lotnicze. Udział młodzieży w tej pracy będzie dowodem tężyzny i mocy młodego pokolenia.

Do dzieła więc, nie zwlekajmy ani chwili. Niech ofiarny zapał młodzieńczy porwie nas wszystkich, niech zespoli uczucia nasze w jedno wielkie ognisko myśli i czynu pod hasłem: Młodzież skrzydłom Polski".

Ten piękny przykład, zapoczątkowany przez młodzież Okręgu Krakowskiego, winien znaleźć naśladowców we wszystkich Obwodach, przez stwarzanie świetlic L. O. P. P. dla młodzieży szkolnej.

Działalność obwodów.

Zarząd Okręgu Wojewódzkiego będzie podawał w każdym Komunikacie dwumiesięcznym działalność i charakterystykę z roku ubiegłego kilku Obwodów Powiatowych, Miejskich czy równorzędnych.

Kraków miasto. Duży przyrost członków rzeczywistych (4.567), popierających (2.085), dożywotnich (15). Organizacją objęte prawie wszystkie zawody, przemysł, banki i szkoły. W modelarstwie wykazuje stały wzrost i rozwój. Akcja organizacyjna i wyszkoleniowa miała charakter dorywczy. Częsta zmiana instruktorów Obwodowych ujemnie wpłynęła na tok pracy. Nakreślony program budżetowy Obwód wykonał w całości, będąc jednak głównym ośrodkiem Okręgu, ma przed sobą jeszcze wielkie zadania i możliwości rozwojowe, przez organizację Kół dzielnicowych, społeczeństwa żydowskiego, zawodów wolnych i t. d.

Obwód Pow. Żywiec. Zarząd Obwodu w roku sprawozdawczym przekroczył znacznie wykonanie preliminowanego budżetu, temsamem znajduje się na czołowych miejscach pod względem dochodów ogólnych jak i wysokości składek. Mimo tych wyników Obwód ma dużo źródeł niewykorzystanych w zakładach przemysłowych, gminach i szkołach. Wykazuje przyrost członków dożywotnich (4), popierających (434), ubytek rzeczywistych (190). Posiada lądowisko w Wieprzu, 1 Koło szybowcowe o 30 członkach. Akcja O. P. L. G. w bieżącym roku nie posunęła się naprzód, brak instruktora stałego daje się dotkliwie odczuwać. Zarząd Obwodu wydatkuje kwoty nie objęte budżetem. Wymaga wzmożonej propagandy i akcji organizacyjnej wśród społeczeństwa żydowskiego.

Obwód Pocztowy Kraków. Obwód wykazuje stały przyrost członków rzeczywistych (1.344), popierających (1.001), dożywotnich (7). Kół 14. Pod względem finansowym przedstawia się b. dobrze. W roku ubiegłym żywe zainteresowanie modelarstwem. Ze względu na charakter Obwodu szkolenie w O. P. L. G. jest utrudnione; może być przeprowadzone tylko w miejscowościach, w których Koła L. O. P. P. ilościowo są silne. Rok ubiegły był okresem zapoczątkowania w Obwodzie prac O. P. L. G., a dotychczasowe wyniki uważać należy za pomyślne. Propagandę rozwijał intensywnie przez własną korespondencję, ulotki, afisze i okólniki urzędowe. Prelekcje przeprowadzał nietylko wśród członków własnych, lecz również wśród ludności poza pocztą.

Obwód Powiatowy Mościce. Stan ilości członków niezmieniony. Obwód ze względu na swój zwarty charakter należy do bardzo ruchliwych i aktywnych we wszystkich zakresach O. P. L. G. Pod względem dochodu znajduje się na 4-tem miejscu, jednak wydatkuje kwoty bez zawiadomie-

nia i akceptowania Zarządu Okręgu. Czyni starania zapoczątkowania modelarstwa. Posiada Koło szybowcowe przy Klubie Balonowym.

Nowa emisja mareczek L. O. P. P.

Zarząd Główny L. O. P. P. unieważnił z dniem 31 marca b. r. wszelkie mareczki L. O. P. P., które dotychczas były w użyciu i w obiegu. W ich miejsce wydał Zarząd Główny L. O. P. P. nową emisję mareczek, a to członkowskich po 10 i 50 gr., stwierdzających zapłatę składek członkowskich. Prócz tego mareczki dobrowolnego opodatkowania po 5, 10, 20, 50 gr. i 1 Zł., stwierdzających złożenie dobrowolnych wpłat na rzecz L. O. P. P. Mareczki powyższe zostały wydrukowane w Państw. Wytwórni Papierów Wartościowych, wobec czego dają pełną gwarancję wykonania, a wszelkie usiłowania ich podrabiania będą traktowane na drodze sądowo-karnej narówni z fałszowaniem państwowych papierów wartościowych.

W związku z powyższem, Zarządy Obwodów otrzymają z Zarządu Okręgu Wojew. L. O. P. P. potrzebną ilość mareczek członkowskich i dobrowolnego opodatkowania, wprowadzając ewidencję zapasów mareczek i konta odbiorców mareczek.

Zarządy Kół otrzymają mareczki z Zarządów Obwodów i prowadzić będą ewidencję otrzymanych i sprzedanych mareczek członkowskich i dobrowolnego opodatkowania, przesyłając za miesiąc ubiegły Zarządowi Obwodu wyciągi arkusza ewidencyjnego.

Zarządy Kół roześlą mareczki dobrowolnego opodatkowania zakładom i instytucjom z prośbą o rozsprzedanie wśród interesantów, dostawców i odbiorców.

Zarządy Kół dołożą wszelkich starań w rozpowszechnieniu mareczek.

Szczegółowe instrukcje i zarządzenia w tej sprawie Zarząd Okręgu wydał 8-go marca b. r., p. L. 29/35.

Wykonanie budżetowe.

Przypomina się, że Zarządy Obwodów Powiatowych Miejskich i równorzędnych mogą czynić wydatki jedynie w ramach budżetu zatwierdzonego przez Zarząd Okręgu Wojewódzkiego. W wypadku zajścia konieczności zwiększenia wydatków ponad ramy budżetowe, Zarządy Obwodów winny odnieść się do Zarządu Okręgu Wojewódzkiego z prośbą o dodatkowe zezwolenie na wydatkowanie potrzebnych kwot.

Przed uzyskaniem takiego zezwolenia wydatkować bezwzględnie nie wolno.

Zapisujcie się na członków

L. O. P. P.

II. Lotnictwo, szybownictwo, modelarstwo.

Sport lotniczy.

Aeroklub Krakowski ukończył zimowy remont samolotów sportowych. Sprzęt Aeroklubu powiększył się o 1 samolot R. W. D. 8, zakupiony w Doświadczalnych Warsztatach Lotniczych dla celów szkolenia.

Zarząd Główny L. O. P. P. przyznał Aeroklubowi subwencję na 100 godzin lotów propagandowych dla Okręgu Wojewódzkiego L. O. P. P. W związku z tem Zarząd Okręgu wspólnie z Aeroklubem Krakowskim urządzi szereg imprez lotniczo-propagandowych w Obwodach posiadających lotniska lub lądowiska.

Sekcja szkolna

przeprowadza kurs teoretyczny pilotażu dla kandydatów do P. W. Lotniczego. Wykłady odbywają się codziennie w Państwowej Szkole Przemysłowej. Kandydaci przechodzą ćwiczenia praktyczne na lotnisku, po ukończeniu kursu przejdą na przeszkolenie do Obozów P. W. Lotn. w Łodzi i Łucku, przeważnie w czasie feryj wakacyjnych.

Sekcja treningowa

wykonała w grudniu, styczniu i lutym ogółem 524 lotów w czasie 125 h, 38', w czem lotów treningowych 517, w czasie 115 h, 33' i turystycznych 7, w czasie 10 h, 5'.

Ze względu na pokrywę śnieżną, a następnie na rozmokłe lotniska, loty częściowo nie odbywały się. Od pierwszych dni marca odbywają się jedynie w godzinach porannych. Piloci turystyczni otrzymali na rok bieżący książeczki na bezpłatną benzynę od Dep. Lotnictwa Cywilnego Min. Komunikacji, tak więc każdy pilot do 45 roku życia będzie miał możność wylatać rocznie 30 h, na samolotach sportowych, co przyczyni się wydatnie do propagandy lotnictwa sportowego.

Szybownictwo.

Szkoły szybowcowe w Nowym Sączu i Krakowie przeprowadzają remont sprzętu do szkolenia wiosennego i sporządzają części zapasowe do szybowców.

Krakowskie Koło Szybowcowe L. O. P. P. rozpoczęło w dniu 1 kwietnia kurs

teoretyczny dla kandydatów chcących się szkolić w Kołach szybowcowych w obecnym sezonie. Wykłady odbywają się w Państwowej Szkole Przemysłowej.

Szkoły Szybowcowe urządzać będą w roku bieżącym szereg kursów popołudniowych i turnusowych, t. j. stałych, umożliwiając w ten sposób każdemu ukończenie pilotażu szybowcowego.

Koło Szybowcowe L. O. P. P. w Jaśle wykazuje bardzo żywą działalność. Pracownicy „Polminu", zrzeszeni w Kole Szybowcowym L. O. P. P. przy tamt. Obwodzie, pracują nad rozpoczęciem szkolenia teoretycznego i praktycznego swych członków.

Modelarstwo.

Dnia 11 stycznia b. r. został zakończony kurs dla kandydatów na instruktorów modelarstwa lotniczego. Kurs ten trwał 14 dni, obejmując 90 godzin wykładów i ćwiczeń. Uczestnicy kursu wykonali po 2 modele latające, 1 bambusowy i 1 balzowy, zaznajamiając się równocześnie z teorją budowy sprzętem i urządzeniami modelarskiemi oraz organizacją zawodów. Kurs ukończyło 29 kandydatów.

Instruktorzy rozpoczęli już swą działalność w Obwodach, powstały nowe modelarnie w Krynicy, Starym Sączu, Białej, Bochni, Wadowicach, Wieliczce. Dalsze modelarnie w organizacji.

Ogólne krajowe zawody modeli latających odbędą się w bieżącym roku we Lwowie. Szczegóły co do konstrukcji modeli konkursowych otrzymać można w Ośrodku Propagandy L. O. P. P., Kraków, ul. Pierackiego 1. Ośrodek Propagandy na zamówienie wysyła również wszelki materjał modelarski.

III. O. P. L. G.

Organizacja.

Prace O. P. L. G. w bieżącym roku idą w kierunku organizacyjnym. Poza ukończeniem kilku kursów O. P. L. G. III. kat. w Obwodach Pow. L. O. P. P. rozpoczęto prace przygotowawcze do otwarcia Obozu Ćwiczebnego O. P. L. G.

Podział Obwodów na Rejony instrukcyjne.

Stabilizowanie instruktorów O. P. L. G., którzy objęliby cały teren Krakowskiego Okręgu Wojewódzkiego — okazało się w roku bieżącym palącą potrzebą.

Wobec jednak wyłonionych trudności finansowych i braku odpowiedniej ilości i jakości kandydatów na instruktorów, Zarząd Okręgu nie jest w stanie w ciągu bieżącego roku obsadzić instruktorami wszystkich Obwodów Powiatowych i równorzędnych L. O. P. P.

W tym celu został opracowany podział na Rejony instrukcyjne, biorąc pod uwagę względy komunikacyjne i nasilenie pracy organizacyjnej.

Podział ten obejmuje 7 Rejonów, z których każdy ma 2 Obwody, a to: I: Biała—Żywiec, II: Bochnia—Brzesko, III. Dębica—Mielec, IV: Jasło—Gorlice, V: Kraków powiat—Myślenice, VI: Nowy Sącz—Limanowa, VII: Tarnów—Dąbrowa, oraz 6 Obwodów, z których każdy stanowi dla siebie całość instrukcyjną.

Inspekcje O. P. L. G. Obwodów Powiatowych L. O. P. P.

Inspektor Okręgu O. P. L. G. przeprowadził inspekcje O. P. L. G. w 4-ch Obwodach, a mianowicie w Tarnowie, Białej, Nowym Targu i Wieliczce.

Jedynie wObwodzie Powiatowym L. O. P. P. w Tarnowie, stan prac O. P. L. G. przedstawia się dobrze, w innych stan niepomyślny, prócz Białej, w której inspekcja nie została całkowicie przeprowadzona.

Wyszkolenie.

Na organizowany przez Zarząd Główny L. O. P. P. Kurs O. P. L. G. I. Kat. w Warszawie w czasie od 12 marca do 16 kwietnia b. r. zostało zgłoszonych i wysłanych 3-ch kandydatów.

Obesłanie 5-ciu miejsc na 2-gim turnusie w czasie od 29. IV. do 5. IV. b. r. jest w przygotowaniu.

Kursów O. P. L. G. III. kat. odbyło się łącznie 9, a to ogólne: 2 w Obwodzie Tarnów i 1 w Bochni, odkażające: w Wadowicach, Kraków miasto, w Wieliczce, Kraków powiat i 2 w Mościcach. Ponadto w toku trwania są 2 kursy O. P. L. G. III. kat. odkażające w Obwodzie Powiatowym L. O. P. P. Nowy Targ i Obwodzie Miejskim Kraków. Na skutek polecenia Zarządu Gł. L. O. P. P. Zarząd Okręgu Wojewódzkiego L. O. P. P. przystąpił do przygotowawczych prac organizacyjnych Obozu ćwiczebnego O. P. L. G. tylko dla służby obs.-meld. 3-ch Okręgów Wojewódzkich, a to: Krakowskiego, Śląskiego i Kieleckiego.

Zaopatrzenie w zestawy sprzętu odkażającego.

Zarząd Okręgu Wojewódzkiego L. O. P. P. pośredniczył w zakupie zestawów sprzętu odkażającego dla: F-ki Francka w Skawinie, Szpitala św. Łazarza i Zarządu Dróg Wodnych w Krakowie.

Zniszczony sprzęt O. P. L. G. będzie przez Inspektora O. P. L. G. przy okazji inspekcji przeglądany. Po stwierdzeniu części zniszczonych będzie zarządzana ich wymiana.

Zarząd Okręgu Wojew. L. O. P. P. rozesłał celem dalszego uzupełnienia 5 zestawów szkolnych obs.-meld. do Obwodów Powiatowych: Bochnia, Chrzanów, Brzeszcze, Dąbrowa i Żywiec.

Różne.

Następny numer komunikatu ukaże się z początkiem maja bieżącego roku i będzie poświęcony aktualnym sprawom, jakie będą miały miejsce na Walnem Zgromadzeniu, które odbędzie się dnia 24 marca bież. roku.

Rzut oka na wystawę lotniczą w Paryżu.

Tegoroczną wystawę, urządzoną w Grand Palais, należy zasadniczo podzielić na 4-ry działy: lotnictwo wojskowe, cywilne, komunikacyjne i turystyczne.

Wystawa dała pod względem wojskowym bardzo dużo ciekawego materjału do rozważań. Najsilniej pod tym względem był reprezentowany przemysł francuski. — Przemysł włoski, rosyjski, angielski, niemiecki nie wystawił nic, coby dawało pogląd na wartości i rozmiary rozwojowe ich sił powietrznych.

Usamodzielnienie i uniezależnienie lotnictwa francuskiego doprowadziło do wydania w r. 1933—34 szeregu zarządzeń, stwarzających armję lotniczą jako oddzielny element sił zbrojnych.

Zadaniem tej armji będzie uzyskanie zdecydowanej przewagi w powietrzu, co możliwem jest do osiągnięcia tylko drogą walki powietrznej. Dlatego ideałem byłoby posiadanie takiego samolotu, który byłby zdolny do natarcia i obrony, a więc myśliwskiego i bombardującego.

Takie typy samolotów, t. j. szybkie i potężnie uzbrojone, przeznaczone do bombardowania i walki powietrznej, wystawione były na wystawie w maszynach Breguet 41-M-4, Potez 54, Amiot 143-M-5, A. B. 80, Farman 420. Cechy charakterystyczne tych samolotów są zbliżone do siebie i wynoszą mniej więcej: 2 silniki po 650—860 MK każdy, ciężar ogólny około 6500—8000 kg., szybkość maksymalna około 320 km/godz. Uzbrojenie 6—8 karabinów maszynowych i 1200—1500 kg. bomb. Załoga 4—5 ludzi.

Samolotem charakteryzującym dzisiejsze tendencje lotnictwa francuskiego, to duże i silne samoloty bombardujące Le O-208 dwupłat 2-silnikowy o mocy 1440 MK z załogą 4-ch ludzi, uzbrojonych w 5 karabinów maszynowych, o szybkości maksymalnej 325 klm., zabiera 1200 kg. bomb na dystans 2000 km. Jeszcze większemi rozmiarami odznaczają się samoloty Farman 221 górnopłat o 4-ch silnikach po 800 MK każdy, uzbrojony w kilka karabinów maszynowych, kilku ludzi, zabiera 4.200 kg. bomb. Szybkość maksymalna 300 km. na godzinę.

Z samolotów myśliwskich ładnie rozwiązany został samolot dwuosobowy A. N. F. Mureaux 180, o szybkości maksymalnej 380 km godz.

Włosi z samolotów wojskowych nie wystawili nic ciekawego. Rosja prawdopodobnie rozmyślnie nie pokazała swych samolotów wojskowych, jeżeli nie liczyć wystawienia samolotu wojskowego starszego typu. Anglja wystawiła dwupłatowiec myśliwski A. W. Scimitar 380 km. na godz., odznaczający się doskonałą widocznością dla pilota. Czesi wystawili 2 samoloty myśliwskie „Letov“ z silnikiem 900 MK o szybkości maksymalnej 405 km. na godz., uzbrojony w 4 karabiny maszynowe i „Avia 534“, o szybkości dochodzącej do 400 km/godz.

Polska wystawiła 2 samoloty P. Z. L., z których typ XXIV z silnikiem 900 MK uzbrojony w dwa działka umieszczone w skrzydłach, posiadający szybkość maksymalną 416/godz., został ogólnie uznany za najlepszą maszynę myśliwską.

Lotnictwo komunikacyjne miało najważniejszego przedstawiciela w 3-silnikowym dolnopłacie metalowym Breguet 460 T. o podwoziu chowanem. Samolot ten przeznaczony jest do szybkiej komunikacji, może zabrać 12-u pasażerów, szybkość 385km/godz. Następnie Breguet 393, o 3-silnikach, o szybkości 245 km/godz. Niemiecki Junkers Ju 52/3 wodnosamolot komunikacyjny na 16 pasażerów i 3-ch ludzi załogi, o szybkości 250 km/godz., o łącznej mocy silników 1650 MK.

Z mniejszych samolotów komunikacyjnych dość ciekawie przedstawiał się Potez 56. 2-silnikowy dolnopłat na 6—8 pasażerów, o szybkości 275 km/godz.

Najciekawszym z tej kategorji samolotów był niemiecki Heinkel He 70 z silnikiem 630 MK dolnopłat metalowy z chowanem podwoziem.

Oprócz pilota i radjomechanika zabiera 4-ch pasażerów i bagaż. Jego szybkość podróżna 320 km/godz., a maksymalna 360 km/godz. Przystosowanie tego samolotu dla celów wojskowych nie napotka na zbyt duże trudności.

Włoski samolot Savoia-Marchetti 3-silnikowy na 18 pasażerów, prócz 3 ludzi obsługi, o szybkości 320 km/godz., może być według projektu fabrycznego produkowany również jako samolot bombardujący.

Jak z tego widzimy, samoloty komunikacyjne mogą być stosunkowo łatwo przemienione dla celów wojskowych. Jak ze słów speca lotniczego ppułk. wojsk franc. Vauthier wynika, „aby zastąpić pasażerów przez bomby, wystarczy tylko zmodyfikować w samolocie niektóre tylko szczegóły.

Punktualne składanie sprawozdań z działalności L. O. P. P. i sprawozdań kasowych, jest statutowym obowiązkiem wszystkich zarządów L. O. P. P.!!!

DRUKARNIA POLSKA FR. ZEMANKA W KRAKOWIE.